

בהוצאת מירב תע' הפקה בע"מ, יוני 92, 14 ש"ח כולל מע"מ

הבנייה

ירחון

לענף

הבנייה

117

במוסף אדריכלות פנים:

- חלוקה קומפקטית של משרד אחד למספר יחידות מגורים
- תכנון מרפאות שיניים
- עוד בגליון:
- חוסר בתקנים מחייבים למומחים בבתי משפט
- גם בחיפה יהיה מרכז לתערוכות וכנסים
- דו"ח מבקרת המדינה: פתרונות לקויים של דיור במחוז הנגב

בוא ותכיר-אלדיר

אלדיר

למגרש שלך-וילה משלנו!

היסוד 10 ת"א טל' 03-818171

גן ילדים הוא גם אתנחתא

צבי מוסקו

מוסקו אדריכלים

גני הילדים הם בעלי חשיבות בלתי מבוטלת בפרוייקט כמו רעות, ישוב שהוקם עבור זוגות צעירים עם ילדים קטנים. מטרת המתכנן היתה, לכן, להתייחס להשפעות הסביבתיות של שטחי הבינוי, וגם לחפש את האיזון הרצוי בין בקרה ובטחון להם זקוק "הקליינט הצעיר", לבין הרצון של הילד לחלל רחוק מהעין

הישוב רעות, שבנייתו הושלמה לא מכבר, נבנה ביוזמת המיונהלת למגורים של צה"ל. הרחבה על כך ב"מבנים", גליון מס' 110, נובמבר 1991

גן ילדים ברעות.
תכנון: מוסקו אדריכלים

רעות, ישוב קהילתי הממוקם בחבל מודיעין, באזור שבין שפלת לוד לעמק איילון, בסמוך לישוב מכבים וכחלק מהעיר העתידית מודיעין. ביישוב נבנו 12 גני ילדים, בצמדים, בשישה אתרים שונים לגילאי חובר; וטרם חובה.

המטרה: ניצול נתוני השטח, השתלבות במרקם ותרומה של המבנה למערכת העירונית ולמגמה של טיפוח הדור הצעיר.

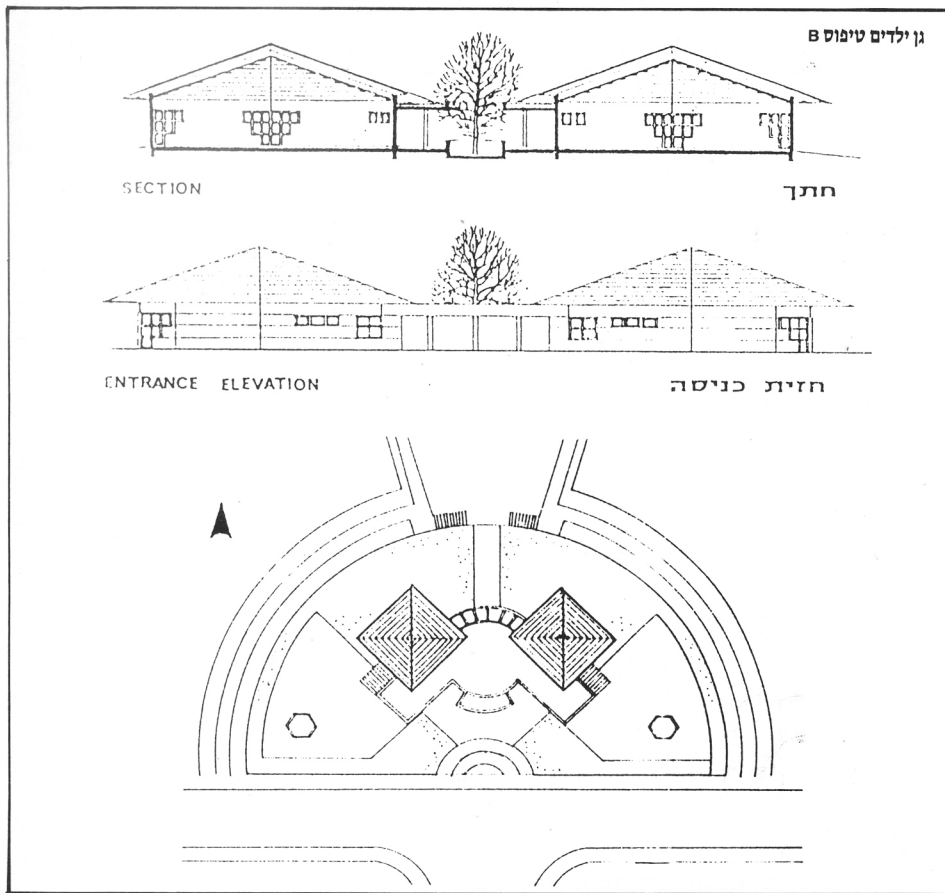
תהליך התכנון: שני מסלולים

תהליך התכנון התבצע בשני מסלולים מקבילים כשהחיבור בין כל אחד מתוצריהם ועיבודם יצר את התוצאה הסופית. המסלול הראשון כלל את "קריאת" המערך העירוני ובדיקת השפעותיו על האתרים המיועדים, תוך ניתוח המאפיינים המיוחדים לכל אתר וחיפוש המכנים המשותפים להמשך התכנון ולקביעת מספר הטיפוסים. במסלול זה נבדקו, בין היתר, דרכי הגישה, רדיוסי ההשפעה, משטר הרחות והשמש בעונות

פרט גן ילדים ברעות. תכנון: מוסקו אדריכלים

ובשעות הפעילות של הבניין, הטופוגרפיה, היחס לבתים הסובבים וכן הקשר לפונקציות עירוניות אחרות. בסיכום מסלול זה גובש תחום "כתם הבינוי", הנובע מהשפעות הסביבה.

במסלול השני נבדקה מהותו של גן הילדים, הפרוגרמה ומאפייני הפעילות במבנה. כאן התגבשה תפיסה שהגן הוא מבנה ציבורי-חינוכי שבו נערכת הפגישה הראשונה של הילד עם מערכת החינוך, כשבמבנה ניתן להבחין בשני אזורים עיקריים: אזור הפעילות ואזור השרות. בסיכום המסלול השני נערכה הסכמה המועדפת שעוצבה בהשפעת "הווקטורים" הפנימיים והחיצוניים.

הסופרפוזיציה של "כתם הבינוי" עם הסכמה המועדפת גיבשה את תוכנית הבינוי, גבולות וצורת המגרש תוך "נגיסה" מכוונת לטובת השטח הציבורי (מעין כיכר כניסה) ועיבוד הבניין עם המגרש כיחידה אחת, ותכנון פעילויות החצר במקום התייחסת לחצר כאל "שארית".

לאחר בדיקת החפיפות בין האתרים השונים עוצבו שני טיפוסים: טיפוס A – בעל גרעין מכוסה וטיפוס B בעל גרעין פתוח במרכזו כסיומת לציר ומבט אל הנוף מעבר לבניין. עם זאת, למרות השוני בטיפוסים נעשה נסיון להגיע לזיהוי ברור של הקשר ביניהם.

עקרונות התכנון – צירת אתנחתא בבינוי

- גני הילדים מוקמו על ציר השדרה הראשי, בסמוך לקוי המפגש עם פסי הירק האלכסוניים ובמרחקים שלא יפחתו מ-15 מ' מבתי המגורים.
- שילוב הבינוי במערכת הצירים

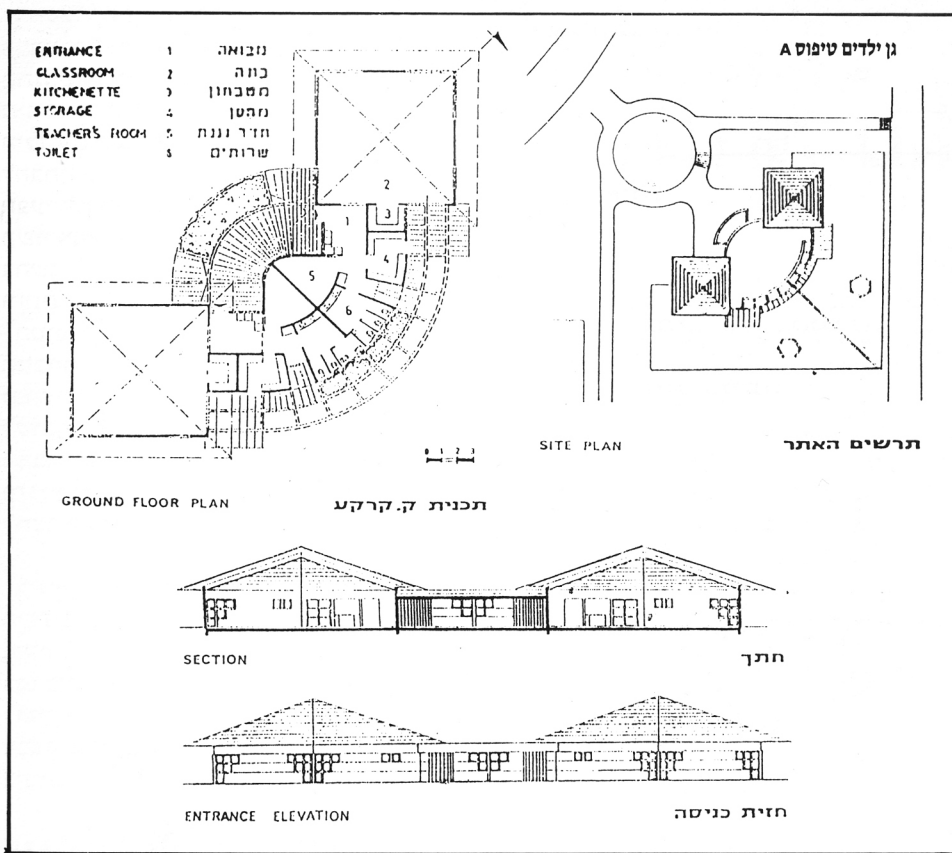
- (מעין כיכרונות).
- תפקוד גן הילדים במערך העירוני כבניין ציבורי היוצר אתנחתא בבינוי עם אפשרות

האורתוגונלית של הישוב מחד בתוספת סיבוב ב-45 מעלות כלפי השטח הציבורי, תוך יצירת חלל עירוני קטן באזור הכניסה

מרכיבי המבנה

- המבואה – מזמינה ומוארת, משמשת כחלל מרוסת ומקום המתנה ויוצרת את הניתוק הוויזואלי בין הילד השקוע ב"ריכוז" לבין ההורה הממתין.
- חדר גננת – שולט על החצר הקדמית, הכניסה והמבואה ומאפשר קיום פונקציות הזקוקות לפרטיות, כגון שיחה עם הורים, שהייה לתלמיד שאינו חש בטוב, ביקור אחות, פסיכולוג וכד'.
- כיתה – קשורה אל המבואה, המטבחון והמשטח החיצוני. מאפשרת פעילויות מגוונות וגמישות בהקבצות ובריכוז. בעלת מעטפת מכסימלית לאור ואויר, תקרה אקוסטית המשקפת פנימה את צורת הגג ויוצרת תחושת מרחב ע"י החלל הגבוה. גימור הקירות עד גובה לוחות הנטיצה (80 ס"מ) המשכי לרצפה ועשוי מחומר רך ואטום המסייע בבעיות התחזוקה.
- מטבחון – פתוח אל חלל הכיתה (השגחה והדגמה). נמצא גם בסמיכות ליציאה למשטח החיצוני, לצרכי שרות ו"מודבק" לאזור הרטוב. אזור זה מכיל משטחי עבודה והחסנה המותאמים לקנה המידה של הילד.
- מחסן – בעל זיקה ישירה הן לפנים והן למשטח החיצוני ולחצר, קירותיו האטומים מאפשרים שטחי החסנה בכמות הנדרשת.
- שרותים – בניגוד למקובל לא מוקמו השרותים בקשר ישיר עם המבואה, אלא קושרו באמצעות חלל שרות המאפשר את הגישה הן מהמבואה והן מהמשטח החיצוני. בחלל השרות רוכזו גם כל הפונקציות העורפיות כגון תליית מעילים, ארון כלי ניקוי וכד'.
- כמו כן הוסף מעבר לפרוגרמה תא שרותים למבוגרים או נכים מתוך התחשבות בסגל ולהקלת הלחץ.
- משטח חיצוני – המשטח מוקם במקום שיקלוט את שמש החורף ויגן ע"י הבניין מרוחות החורף. ההתייחסות למשטח זה היא כאל כיתה לימוד חיצונית. למשטח קושרו הכיתה, השרותים והמחסן. מיקומו מבטיח את תחושת הבטחון הנובעת מהקירבה אל הכיתה, את ההשגחה של עוזרת הגננת מהמטבחון וכן את הגישה לכל יתר חלקי החצר.
- קירי המשטח נעשה ע"י המבנה ותוכנן בצורה שתאפשר מצבים של צל מוחלט, חצי צל וחוסר צל.

הרעש האינטנסיבי; בניית סביבה גיאומטרית חזותית ובהירה לקליטת הסדר והקלת ההזדהות עם הבניין וכן להדגמת המושגים הבסיסיים (גדול מ, קטן מ, מעל, מתחת, סביב, בתוך וכד'). כמו כן, יצירת פרספקטיבות שונות בחלל לשמירה על העניין ובהתחשבות בעובדה שבגיל זה הילד אינו קולט נושאים בומן ספציפי דווקא, אלא בצורה אינטגרטיבית. ולבסוף, יצירת שטחי נעימה ותליה רבים ובגובה נמוך, יחסית, לעידוד היצירתיות ולהגנה על הקירות.

- אוריינטציה עיקרית של הכיתות לכיוון דרום-מערב – דרום-מזרח כדי להנות משמש החורף ומרוחות הקיץ בשעות הפעילות.
- החצנה של הכיתות וריכוז שטחי השרות, תוך שחרור מכסימלי של מעטפת הכיתה לקבלת מקסימום אור ואוויר והענקת תחושת מרחב.
- אפשרות השגחה ע"י שני המבוגרים – גננת ועוזרת גננת, על חלקי המבנה השונים. (הגננת: חצר קדמית, אזור הכניסה והכתה. עוזרת הגננת: הכתה, המשטח החיצוני והחצר האחורית).

לסיכום, המבנה המהווה מסגרת חינוכית ראשונית מנסה לתפקד גם ככלי חינוכי, תוך התייחסות לקנה המידה של הילד, יצירת גירויים למירב החושים, כל זאת תוך חיפוש האיזון הרצוי בין בקרה ובטחון לבין הרצון של הילד לחלל רחוק מהעין. ▽ ▽

זיהוי (גיאומטריה, גוונים, גמר).
 ● מיקום מרחק ובגובה שיצור הפרעה מינימלית לבתים הפרטיים סביב גן הילדים.
 ● עיצוב המתבסס על צורות גיאומטריות פשוטות (ריבוע, משולש, עיגול, קשת) ושימוש בגוונים בסיסיים (אדום, צהוב, ירוק) כדי ליצור סביבה הפועלת ככלי חינוכי ראשוני.
 ● ביטוי חיצוני ופנימי להבחנה בין אזור הפעילות (גג רעפים, מפתח גדול, חלל גבוה, טיפול אקוסטי, גיאומטריה קווית, פתחים גדולים) לבין אזור השרות (גג בטון, מפתחים קטנים, גיאומטריה מעוגלת, פתחים קטנים).
 ● "מתיחת" הבניין והדגשה אופקית לשם יצירת נוכחות, למרות מימדי הקטנים, וזאת תוך כוונה למנוע מצב שהבניין יראה כ"עוד בית".
 ● גג דומיננטי ובולט בגוון שונה מהבתים מסייע ליצירת ההכרזה שמדובר בבניין ציבורי (על אף מימדיו), יוצר הצללה פריפריאלית ומאפשר פתיחת חלונות לאוויר ללא חשש חדירת גשם.
 ● הדגשת אזור הכניסה ע"י "פורטיקו" המשמש גם כמקום שהייה והמתנה מוגנת לפני הכניסה לבניין.
 ● התאמה ל"קליינט הצעיר" באמצעים שונים כגון: תנועה זורמת בין החללים כמענה למוטוריות המהירה והמוגברת, רצפה רכה (ואטומה) וחלונות נמוכים כתשובה לפעילות על הרצפה. חלל כיתה גבוה בעל איכויות אקוסטיות כאמצעי נגד